

Antikken i ettertiden

BOKOMTALE: I en tid hvor forestillinger om «oss og dem» synes å leve i beste velgående i offentlig debatt, side om side med idealer om kosmopolitisme og multikultur, er det interessant å bli minnet om at grunnlaget for å si hva som karakteriserer «oss» slett ikke er en enkel sak.

Av Vivil Valvik Haraldsen

Vi er vant til å tenke på antikken som «grunnvollene» for det man kaller den vestlige sivilisasjon, «grunnvoller» som, om enn de i dag kan synes dypt begravd, har hatt og fortsatt har avgjørende påvirkning på en rekke felt. Men er antikken, og dens påvirkning, enkle størrelser? Antologien [Antikken i ettertiden](#), redigert av Mathilde Skoie og Gjert Vestrheim, er en innføring i antikkresepsjon og viser at svaret på dette spørsmålet åpenbart er nei.

Gjennom 16 artikler av 14 forfattere fremstilles antikken som levende og foranderlig i de forskjellige tider og miljøer den mottas og fortolkes i, og det fremvises at disse mottakelsene og fortolkningene kan si oss like mye (i blant kanskje mer) om vår egen tid og om de historiske epoker som ligger mellom oss og antikken som om antikken selv.

Mange «blodgivere»

Forordet begynner med et sitat av en av klassisk filologis nestorer, Ulrich von Wilamowitz-Moellendorf, som hevdet at for å få antikken i tale, må vi gi den vårt blod. I tiden mellom antikken og vår tid har utallige kunstnere, filosofer, diktere, arkitekter med flere gitt «sitt blod» gjennom sine forskjellige måter å benytte eller forholde seg til antikken på, noe som igjen har påvirket oppfatningen av antikken. Forskningsfeltet antikkresepsjon (av latin receptio, «mottagelse») har vokst frem gjennom de siste to tiårene som resultatet av en anerkjennelse av denne prosessens betydning; feltet tar for seg, med et sitat fra forordet, «dialogene som har oppstått mellom de antikke tekstene og ... de mange mange 'blodgiverne'».

Antikkresepsjonen dreier seg imidlertid ikke bare om tekster; bokens artikler behandler også arkitektur og skulptur, på «mottagersiden» har også opera, film og TV-serier fått plass. Antologien åpner med en instruktiv artikkel om resepsjonsstudienes historie og teoretiske bakgrunn; her har blant annet Hans-Georg Gadamer's begreper om virkningshistorisk bevissthet og forståelseshorisont hatt stor innflytelse. Antikkresepsjon som forskningsfelt illustreres også med eksempler i artikkelen, og resten av boken utgjør eksempler på resepsjonsstudier som er ment å gi et representativt utvalg hva angår epoker, sjangre og medier.

Fra Karl den store til Hollywood

Artiklene gir et spennende innblikk i et relativt nytt forskningsfelt og dekker over et bredt spekter av emner; historie, romaner og romankommentarer, drama, poesi, filosofi, arkitektur, politikk og film. Kronologisk behandles perioden fra 800-tallet til 2006. Boken er ment for den alment interesserte leser, og artiklene er skrevet i et engasjerende språk, generelt sett uten for tung fagterminologi.

De mest vellykkede artiklene evner samtidig som de er fokusert på sitt hovedmotiv å illustrere det «flerdoble» aspektet ved resepsjonsstudiene; vi kan lære noe om vår egen tid av vårt forhold til antikken såvel som til dens tradisjon, og vi kan få innblikk i andre perioders mentalitet gjennom deres forhold til antikken og samtidig lære noe om antikken som kanskje har gått tapt i vårt perspektiv. Med andre ord, dette er en interessant bok som både gir innblikk i mer enn tusen års kulturhistorie og gir perspektiver på hva det vil si å forholde seg til historie og tradisjon.

